

FOAIA DIECESANĂ

Organ al Eparhiei gr. or. rom. a Caransebeșului

Apare DUMINECA

<p>Prețul Abonamentului : Pentru Austro-Ungaria pe an . . 10 coroane „ „ pe 1/2 an . 5 „ „ România și străinătate pe an 14 franci „ „ „ pe 1/2 an 7 „</p>	<p>Prețul inserțiunilor : Pentru publicațiuni oficiale, concurse, edicte etc. tipărite de 3 ori, dacă conțin până la 150 de cuvinte 6 cor., până la 200 de cuvinte 8 cor. de aci în sus 10 cor.</p>	<p>Corespondințele se adresează redacțiunii „FOAIA DIECESANĂ“ iară banii de prenumerațiune și inserțiuni la ADMINISTRAȚIA Librăriei și Tipografiei diecesane în Caransebeș</p>
--	--	---

Nr. 155 Pres. ex 1896.

NICOLAE

din îndurarea lui Dumnezeu Episcop al Eparchiei greco-orientale române a Caransebeșului.

Dar și pace dela Dumnezeu Tatăl și Domnul nostru Iisus Cristos.

Iubit cler și popor!

Pace și bunăvoință ni s'a vestit nouă din Ceriu, la Nașterea Domnului și Mântuitorului nostru Iisus Cristos.

Pace și bunăvoință să avem, ne-a învățat Fiii lui Dumnezeu însuși, la toate ocaziunile, cât a petrecut pe pământ între oameni!

Pace și bunăvoință ne-au predicat s. s. Apostoli în toate învățăturile lor sfinte și dumnezeiești, ca să fie nouă bine pe pământ și în viața de veci.

Pace și erăși pace auzim răsunând și auzi în biserică, pe amvon, ba și din partea altor bărbați de bună credință și inimă, cari pătrunși de sfințenia și foloșele păcii deoparte, eară de alta amăriți până în suflet de urmările triste și dureroase, ce le pricinuesc neînțelegerile, ura și dușmăniile în societate — scriu și îndemnă la pace fără care lucrurile cele bune, pornirile și aspirațiunile omenești nu pot înainta și sporî în mod îndestulitor.

Ba, iubitorilor, dat ne este nouă să vedem chiar și astfel de bărbați, buni și cu simțăminte nobile, cari uimiți de sâlbătăciile și crânceniile răsbóelor între popóre, de vaețele și tânguirile, ce le trag ele după sine, au înființat anume însoțiri de pace cu scopul vădit, de a combate din toate puterile răsbóele nefericite și rușinoase pentru omenime, și de a mijloci dreptăcea o pace obștească în lume.

Frumósă și vrednică de laudă e ideea acésta, iubitorilor, dar pe cât de frumósă și de laudă, pe atât de cu neputință de a se duce în îndeplinire pentru slăbiciunile omenești. Ea va rămâne deci numai o idee în capetele celor-ce o-au plămădit; eară omenimea va trebui să aștepte până când potrivit dumnezeieștilor descoperiri, Împăratul păcii însuși își va întemeia împărăția sa de pace vecinică în lume.

Destul iubitorilor, că vedem, cum ómeni de inimă se interesază totuși și își dau toate silințele, ca să susțină pacea, și ouna înțelegere între ómeni, și să promoveze astfel binele și fericirea neamului omenească, ceea-ce numai prin pace se póte ajunge.

Dar, iubitorilor, dacă o astfel de pace obștească și vecinică nu se póte ajunge pe pământ, va să dică, dacă popóre cu popóre se dușmănesc, nu se pot înțelege și nu pot avé pace între sine, să nu fie cu putință, ca cel puțin creștinii, cel puțin bisericile creștinești să trăiască în pace și să nu se nepăciuescă și asuprască unele pe altele? Să nu fie cu putință, dic, o astfel de pace, dragoste și bună înțelegere nici chiar în familie, nici chiar între fiii unei și aceleiași biserici, între fiii unui și aceluiași popor? Și aceștia încă să se urască și dușmănescă unii cu alții neîncetat?

Patimile, iubitorilor, patimile sunt de vină la toate neînțelegerile acestea. Căci ele órbe fiind, nu vęd, surde fiind, nu aud, si întunecă mintea omului, de nu știe ce face. Patimile noastre deci, de le-am puté stérpi, sau cel puțin înfréna, când vin în împotrivire cu binele nostru cel adevărat, atunci de sigur am avé pace și bună înțelegere între noi.

* * *

Înălțătoare de inimi, iubit cler și popor, sunt învățăturile sfinte și dumnezeiești, cari vorbesc despre pace; ele ne dau îndreptările de lipsă și ne arată calea, care duce la pace, și bună înțelegere. S. Apos-

tol Pavel cu deosebire dice: „Dreptaceea vă rog pe voi eu legatul întru Domnul, cu vrednicie să umblați după chemarea, cu care sunteți chemați; cu totă smerenia și blândetele, cu îndelungă răbdare, îngăduind unul altuia cu dragoste; nevoindu-vă a păzi unimea Duchului întru legătura păcii.“

Iată, iubitorilor, armele cele puternice, cu care să înfrământăm patimile noastre și prin acesta să ne câștigăm pacea și buna înțelegere, de care atâta trebuință avem. Iată aci patru cuvinte alese, care în adevăr se pot socoti ca un farmec al susținerii păcii între oameni: fie în familie, fie între singuraticii, fie în biserică, fie chiar între popore întregi. Da, iubitorilor, smerenia, blândetele, îndelunga răbdare și îngăduința, se poate dice, că sunt cele patru baieri sau fire tari și nedeslegabile, din care este țesută legătura păcii, întru care avem să păzim unimea Duchului, cum dice Apostolul.

Smerenia, iubitorilor, sau drépta prețuire de sine, este unul din cele mai puternice mijloce pentru susținerea păcii în societate. De nu ar lipsi ea de atâtea ori dintre oameni, chiar și dintre cei mai credincioși și evlavioși, multe sfezi, multe neînțelegeri, și multe desbinări s'ar pute încungiura și în chipul acesta multe lucruri bune și folositoare s'ar pute aduce la îndeplinire. Căci să nu ne întrebăm ore, de unde vin cele mai multe sfezi și neînțelegeri între oameni? Au: nu din mândrie, sau înduție, sau cumeție, sau îngâmfare, sau mărire deșartă?

Ba da, iubitorilor, dela mândrie, căci acesta caută tot locurile cele dintăiu, totdeauna și pretutindenea tot numai în frunte se îmbulzeste, ca făriseii din evanghelie. Dela mândrie, dic, care ține, că ea și numai ea singură are toate științele din lume, că toate, câte le spune sunt adevărate, ca căzute din ceriu, și nici odată nu greșește, ci totdeauna spune numai adevărul! Dela mândrie, care așteptă, ca toate capetele să i-se plece și toate inimile să i-se incline, și nu poate suferi lângă sine și alte lumini aprinse. Dela mândrie în sfârșit, care în ființă e tot una cu lăcomia și cu egoismul sau iubirea numai de sine, care se îngrijește numai pentru sine fără privire la binele altora.

Să luptăm deci, iubitorilor, în contra acestei mândrii, care e cel mai primejdios dușman al păcii. Și vom lupta prin smerenie cu succes, dacă vom socoti că toate, câte le avem noi, dela Dumnezeu le avem, și că lesne le putem perde, ca-și când nu le-am fi avut. „Ce ai, se dice, ce nu ai luat, și dacă ai luat, ce te fălești ca-și când nu ai fi luat“. Să socotim mai încolo, că și alții încă sunt inzeștrați dela Dumnezeu cu daruri, poate în măsură și mai mare decât noi, unii într'o privință, alții în alta. Să nu uităm în sfârșit, că ori-și-care poate să greșescă, căci ce suntem noi, cu toate ce avem, ce știm și putem, decât o nimica, față cu atotputernicia și atotștiința lui Dumnezeu? Astfel de ar cugeta

cei îngânfați, multe din greutățile și nenorocirile, ce ne apasă, nu s'ar întempla și ar fi pace în lume.

Din smerenie, iubitorilor, se nasc blândetele. Acestea nefiind grabnice la mânie, nu se infuriază și nu se turbură îndată pentru ori-și-ce lucru neplăcut și nici nu prigonesc cu sabie și foc pre cei-ce altfel cugetă; ele cu sânge rece știu măsura ce e drept și nedrept, precum și rătăcirile altora. Omul blând, având în vedere pacea, caută mai vârtos prin luminare și învățatură să câștige pe cei rătăciți, decât ca prin o purtare aspră și desprețuitoare să-i întărite și îndărătnicească și mai mult. Blândetele în sfârșit sunt în stare să desarme și pe cei mai reutăcioși și mâniași oameni de răința și mânia lor și să-i aducă la îmblândire.

Dar, unde e smerenia și blândetele la un loc, acolo și răbdarea încă se află de față. Răbdarea înțeleptă mai bine așteptă, decât ca prin o pășire grabnică, să strice totul, bine știind, că „graba strică treaba“. Ea mai bine suferă și pe cel mai slab sau mai iute la fire, decât să răsplătescă răul cu rău, și nu se lenevește a căuta și alege chiar și în pleavă grăunțele cele sănătoase de grâu.

Și în sfârșit, unde această răbdare împreună cu blândetele și cu smerenia se află de față, acolo scopul cel bun e ajuns, de sine ese la iveală, adică: „îngăduind unul altuia cu dragoste“, cum dice apostolul Pavel. Acolo legătura păcii e încheiată și unimea Duchului deseversită în inimile credincioșilor.

Iată, iubitorilor, aceștia sunt cei patru străjeri puternici ai păcii. Unde aceștia sunt la locul lor, acolo nici odată nu vor pute străbate certele, nu dușmăniile, nu desbinările primejdioase între frați, ci pururea va domni pacea, pacea cea dumnezească întemeiată pe dragoste, care e fundamentul tuturor lucrurilor bune, tuturor învățăturilor noastre creștinești.

Lucru prea firesc, iubitorilor, căci smerenia gândește mai întâiu la bârna din ochii săi, decât la painul din ochii fratelui său; blândetele caută să învingă răul cu binele, dară nu cu răul; răbdarea rabdă și pre cei slabi și rătăciți; cară îngăduința este o urmare din cele dintăiu și trage după sine înaintarea, sporirea, și binecuvântarea Ceriului!

* * *

Mari, iubit cler și popor, mari și de mult preț sunt foloșele, ce le trage după sine pacea pentru omenime preste tot. Căci cine să nu știe, că dacă avem pace unul altuia mai lesne îi poate sări în ajutor la vreme de nevoie, unul pe altul mai lesne îl poate sprigini în lipsele și trebuințele sale, și cu drag ne putem împlini datorințele noastre cătră deapropoșele. Să socotim numai cât de fericită e o familie, o biserică, un popor sau și singuraticii credincioși, când pot dice despre sine cu Psalmistul: „Iată acum, ce e bun și frumos, a locui frații împreună!“

Dar, iubitorilor, nu numai față cu iubirea deapropoșului, ci și față cu iubirea cătră noi înșine, are

pacea cele mai îmbucurătoare urmări. Căci având pace, mai lesne ne putem agonisi cele de lipsă pentru traiul vieții, ne putem îngriji pentru avutul nostru, pentru moșiile noastre, parte erezite dela părinți, parte agonisite prin sudorea noastră. În scurt, având pace, tot mai mult putem progresa în privința stării noastre intelectuale, morale și materiale, tot mai mult și mai bine ne putem îngriji de binele și fericirea noastră vremelnică și vecinică.

Astfel fiind, iubiților, nu rămâne decât să ne punem la inimă cele-ce ne sunt nouă poruncite în sfintele și dăeștile învățături, să facem adevărat, ca să domnescă pacea, dragostea și bunînțelegere între noi; căci grele sunt vremile și apăsătoare, pline de viscole amenințătoare, din partea celor răuvoitori, și mai ales din partea necredinței, a indiferentismului sau răcelii și a altor năpăsturi religioase. Să ne încordăm deci puterile, ca să putem întimpina ivirile acestea nepăciuitoare cu totă bărbăția, cu toții una fiind, un trup și un suflet, „păzind unimea Duchului întru legătura păcii,” cum ne învață apostolul Pavel.

Veți fi audți, iubiților, istoria aceluia rege, care bolnav fiind pe patul morții, își chemă pre fiii săi la sine și le dădu o legătură de săgeți, ca să le rumpă. Unul după altul se încercară, dar nici unul nu o putu rumpe. Atunci desfăcu regele legătura, cu care erau legate, și le dădu lor săgețile câte una, și așa una câte una le rupseră ei fără osteneală. Atunci le zise regele: Fiilor, cu voiu muri. Dușmani puternici vă amenință pre voi. De vă veți despărți unul de altul în neînțelegere, atunci fiecare dintre voi singur va fi învins; ăra de veți rămânea voi împreună în dragoste frățească, nimeni nu vă va învinge.

De această învățatură să ne ținem și noi, iubiților. Până vom fi una, un trup și un suflet, o unime a Duchului, ca acea legătură de săgeți, nimeni nu ne va putea învinge: vom fi tari ca stâncea în credința noastră, și credința acesta ne va mântui, întocmai cum a mântuit ea pe moșii și strămoșii noștri, și întreg neamul nostru, în șirul cel lung, de veacuri până chiar în zilele noastre.

Pre lângă aceste învățături și sfaturi binevoitoare arhieresti, dorindu-vă sărbători fericite, rămân cu binecuvântarea arhierescă

Al vostru tuturor

Caransebeș, în 18. Decembre 1896.

de binevoitor

Nicolae Popea,
Episcop.

Pace în Biserica din România

(Fine)

Primindu-se demisiunea I. P. S. S. Mitropolitului-Primat Ghenadie. Regele Carol I. convoacă pe 5 apoi pe 6 Decembrie a. c. colegiul electoral, care alege pe fostul Mitropolit primat Iosif Gheorghian mai întâiu de episcop al Romanului, apoi de Mitropolit-Primat al României în locul rămas vacant prin demisiunea susatinsă.

Duminecă în 8 Dec. la 11 și 1/2, s'a făcut cu toată pompa investitura noului Mitropolit-Primat, după-ce „Monit. Of.” de Sâmbătă a publicat decretul regal, prin care P. S. Sa Gheorghian episcop al eparhiei de Roman, este întărit în scaunul de metropolit-primat al Ungro-Vlahiei, Exarch al Plaiurilor, Primat al României și președinte al st. Sinod.

Cortegiul a pornit dela s-ta metropoliă în ordinea următoare: 1) Prefectul poliției, 2) două plutoane de cavalerie, 3) protoierii, 4) trăsura regală cu metropolitul-primat, 5) alte două plutoane de cavalerie. La dreapta și la stânga trăsorii *călăria câte un maior*.

La intrarea în curtea palatului garda a eșit prezentând arma și musica militară a intonat spre rugăciune. La scara de onoare a palatului metropolitul-primat a fost primit de prefectul palatului și condus de el și de adiutanții regali în salonul de primire.

Anunțându-se sosirea Înalt Prea Sântiei Sale, M. S. Regele, precedat de dl prefect al Palatului și de dnii adiutanți, a apărut în sala Tronului. În acest moment corul, așezat în galeria de sus, a intonat imnul „Maicei-Domnului”, Axionul.

După-ce M. Sa S'a suit pe Tron, dl ministru al cultelor cu dl prefect al Palatului și doi dni adiutanți au introdus pe I. P. S. S. Mitropolitul Iosif, precedat de protoierii capitalei și urmat de arhierii Metropoliei cu toiagul arhipăstoresc.

I. P. S. Sa, îmbrăcat în mantia arhieriscopală, ajungând în fața tronului, dl ministru al cultelor a luat cârja din mână arhidiaconului, pe care o remise M. S. Regelui și dete cetire următoarei diplome a noului ales:

CAROL I,

prin grația lui Dumnezeu și voința națională Rege al României,

La toți de față și viitori sănătate!

„Colegiul electoral prevăzut la art 1 din legea pentru alegerea Metropoliților și Episcopilor eparhioți, cum și a constituirii S-tului Sinod al Sântei biserici autocefale ortodoxe române, alegând, în ziua de 6 Decembrie anul una mie opt sute nouăzeci și șese, pe P. S. Sa Episcopul de Roman, D. D. Iosif Gheorghian, de Arhieriscop și Mitropolit al Ungro-Vlahiei, Exarch al Plaiurilor, Primat al României și Președinte al Sântului Sinod al Sântei biserici autocefale ortodoxe române:

Noi Carol I. Rege al României,

Am întărit, prin înaltul decret Nr. 4622 din 6 Decembrie, anul o mie opt sute nouăzeci și șese, alegerea făcută și dăm a Noastră diplomă odată cu investitura I.

P. S. Sale D. D. Iosif Gheorghian Arhiepiscopul și Metropolitul Ungro-Vlahiei, Exarh al Plaiurilor, Primat al României, și Președinte a Sântului Sinod al Sântei biserici autocefale ortodoxe române.

Data în Palatul Nostru regal din București, în fața înaltului cler, a consiliului Nostru de miniștri, a înaltelor Corpuri legiuitoare ale statului și a frunțașilor țerei, în opt Decembrie, anul mântuirii o mie opt sute nouăzeci și șese, iar al domniei Noastre al trei-zece și unulea.

Carol.

Ministrul cultelor
și instrucțiunii publice,
G. Mărzescu.

După aceasta, Majestatea Sa a dat căja I. P. S. S. Metropolitului-primat zicându-i:

„Încredințezi Înalt Prea Sântiei Tale Toiagul arhipăstoresc, spre a Te investi ca Metropolit al Ungro-Vlahiei și Primat al României.“

Apoi a rostit următoarea cuvântare:

„Cu suflet mișcat de bucurie am încredințat Înalt Prea Sântiei Tale cărja arhiepiscopală, ca un semn vedit al înaltei trepte de Metropolit al Ungro-Vlahiei Exarh al Plaiurilor și Primat al României, la care ai fost din nou ridicat prin glasul marelui adunări, pentru fericirea Sântei biserici autocefale ortodoxe române.

„Țeara întreagă, cu Regele în frunte, salută cu dragoste și respect reînnoirea Înalt Prea Sântiei Tale la acest scaun metropolitan, pe care l-ai împodobit prin cuvioșia Ta și prin toate însușirile însuflețite de blândețe și de modestie.

„În fața împrejurărilor grele, prin care biserica a trecut, Înalt Prea Sântia Ta ai părăsit odihna și liniștea sufletească, ce ai căutat departe de lumea șgomotoasă, spre a răspunde la obșteasca dorință a bine credincioșilor de a revedea în mijlocul lor pe vrednicul Metropolit, care în lunga și binecuvântata sa păstorie a lăsat în turmele Sale neuitate amintiri de dragoste și venerațiune.

„Pronia cerească să binecuvinteze sânta chemare a Înalt Prea Sântiei Tale, și să răsplătească sirguințele, ce din nou vei desfășura întru păstrarea tăriei și strălucirii Sântei biserici naționale.

„Investitura metropoliților și a episcopilor este un act totdeauna încunjurat de o mare solemnitate; de astădată însă, această ceremonie, dobândesce o deosebită însemnătate, căci ea s'a săvârșit nu numai în fața Sântului Sinod, a corpurilor legiuitoare și a autorităților constituite, ci și a tuturor frunțașilor Țerei, cari au închinat puterile și întărirea Regatului. Aceasta este o scumpă mărturisire, că toți se întălesc întrun singur gând, într'o singură voință, de câte ori se preesintă mari cestiuni naționale, când Patria are nevoie de concursul tuturor fiilor sei.

„Privesc dar cu deplină încredere în viitor, sigur fiind, că prin unire vom înfrunta de apururea toate greutățile, vom înlătura toate primejdiiile.

„Poți avea un sentiment de mândrie, Înalt Prea sântite Părinte, că primești pentru a doaua oara din mâinile mele cărja arhipăstorescă tocmai în împrejurări așa de fericite, care povestesc, că greaua sarcină ce Înalt

Prea Sântia Ta îei asupra-Ți va fi îndulcită cu ajutoriul lui Dumnezeu, prin sprijinul și iubirea ce vei întămpina din partea noastră a tuturor.

„Urând Înalt Prea Sântiei Tale din adăncul sufletului Meu ani mulți și fericți pe scaunul metropolitan al Ungro-Vlahiei, sunt sigur, că năncetat vei înălța rugăciunile Tale cătră Atot-Puternicul, ca să reverse asupra noastră binecuvântările Sale și să ocrotească Sânta biserică națională și scumpa noastră Țeară, ale cărora instituțiuni vor găsi totdeauna în mine un călduros apărătoriu.“

La aceasta, I. P. S. S. Metropolitul, foarte mișcat, a răspuns:

Sire,

„Treizeci de ani trecuți sunt decând națiunea română V'a pus în capul ei, și încredințându-Ve destinele V'a dat și dreptul de a exercita o supremă priveghere și un binefăcător control asupra tuturor instituțiilor din stat, pentru ca așa pretutindeni să faceți să domnească dreptatea. Fiți mândru, Mărețe Suveran, că Sânta noastră biserică autocefală ortodoxă de răsărit V'a privit și Vă privește ca apărătoriu ei cel mai înțelept și cel mai puternic.

„Strălucita aceasta adunare, în care recunosc pe atâți frunțași și stâlpi ai țerei, pe mai marii oștirilor și ai înaltelor deregetorii publice, au venit cu toții în jurul Vostru astăzi, spre a atesta lumii întregi, că tronul lui Carol I. nu se razimă de cât pe dragostea și venerațiunea curată și nemăsurată e întregului popor român. Și cum, vrednicul urmaș al lui Stefan cel mare și Mihail Bravul, n'ar putea El să se razime pe dragostea și venerațiunea poporului seu, când bunătățile inimei Sale, blândeța și dulceața cuvintelor Sale străbat în adăncul sufletului și inimei noastre, întocmai ca roaua Ermonului când se pogoară pe munții Stonului?

„Smerit rugător cătră Dumnezeu, preot și arhieru până eri, cel mai mic între frații mei întru Christos, ales astăzi de sântul Sinod, autoritatea cea mai înaltă și cea mai sântă a sântei biserici autocefale ortodoxe române precum și de mandatarii țerei, cu smerenie și evlavie primind astăzi pentru a doaua oara din Augustele Voastre mâni toiagul de Archipăstor al metropoliei Ungro-Vlahiei și de Primat al României, nu pot să nu ridic ochii mei la ceriuri și să nu zic: „Martor îmi este Dumnezeu Domnul, că nici s'a înălțat inima mea, nici s'au înălțat ochii mei, nici am umblat după cele mari ale pământului.“ Dar mărturisind aceasta mă întreb: unde este creștinul, unde este Românul, care să nu vadă în Carol I idealul regilor creștini, pe a căruia coroană să cetesce Evangheliul dragostei cătră Dumnezeu și cătră deapropo, văzându-l zilnic practicând învățătura apostolului Pavel, carele zice: „De așa avea prorocie, și de așa sci toate tainele și așa avea toată sciința, și de așa avea toată credința, cât să mut și munții, iar dragoste nu am, nimic nu sunt“.

„Pream în trecut așa și în viitor, smerit mă rog să creadă Majestatea Voastră, că în păstoria turmei cu-

vântătoare a Domnului Isus Cristos, somn nu voi da ochilor mei, nici dormitare genelor mele, ci tot sufletul și rugile mele cătră cel Atot-Puternic le voi înălța ferbinte, pentru ridicarea și întărirea statului român și pentru păstrarea bisericii noastre în veci slăvită și sântă.

„În miezul nopții scula-mă voi, Sire, și voi admira bunătățile inimei Voastre, ca și mărirea faptelor Voastre, căci voi sunteți, Majestate, primul Rege al României, care a mărit peste tot locul numele neamului românesc.

„Uniți cu glasul vostru așa dar, voi mari diregători bisericesci, iubiți ai mei frați întru Christos, voi fruntași ai țării, voi marii oștilor și ai diregătorilor publice, uniți glasul vostru cu cel al smereniei mele și să strigăm împreună :

„Mulți ani trăească regele Carol I pentru fericirea țerei și înflorirea bisericii!

Mulți ani trăească Maiestatea Sa regina!

„Mulți ani trăească moștenitorii tronului!

„Mulți ani trăiască drăgălașii prințișori, meniți dela Dumnezeu să înveselească și să împle de bucurie glorioasele bătrâneți ale primei regine a scumpei noastre României.“

După terminarea ceremoniei, la care au asistat ministrii, senatorii, înaltele curți, primii președinți și procurori, secretarii, generalii și directorii ministerelor, generalii și șefi de corpuri prezenți în București — metropolitul a fost reconduc la metropolie în aceeași ordine și cu același ceremonial.

La ușa bisericii s-tei metropolii, metropolitul-primat a fost primit de episcopi și arhieriei și apoi sa făcut rugăciunea obicinuită.

Cum se se propună religiunea în școalele populare?

(Urmare)

ad 3. Ideile noi, dobândite pe treapta predării, stau isolate sau cel mult în relațiuni de tot slabe cu ideile din sufletul elevilor. Rămânând ele mult timp astfel, nu numai că sunt amenințate să se întunece și să dispară din suflet, dar nici nu au destulă putere, ca să influențeze asupra minții și voinții elevilor. Deci pentru ca să se impedece întunecarea și disparițiunea lor și ca să primească puterea necesară, învățătorul va căuta să le aducă în strinsă legătură cu ideile vechi aflătoare în conștiința elevilor și să le dea un loc determinat în această conștiință, — ceea-ce se face în a treia treaptă formală, în *combinare*.

Treapta combinării urmează imediat după discutarea făcută asupra momentelor religioase-morale din o istorioară.

În combinare învățătorul asemnează ideile religioase-morale, câștigate în treapta predării, cu

idei vechi cunoscute elevilor din experiență sau din prelegerile de mai înainte. Ideile asemenate sunt sau înrudite într'olaltă sau contrare. Prin constatarea deosebiriilor, ce există între ideile contrare, ideile singuratice — prin urmare și cele noi — se lămuresc; iar la asemenarea ideilor înrudite, acestea primesc ce au comun și esențial și delătorează ce au accidental și așa elevul se rădică cu înțelegința sa dela special la general, dela concret la abstract.

Această lucrare a combinării produce o legătură mai intimă și o unitate mai mare în cercul de gândire al elevilor și totodată scoate la iveală aceea, ce are valoare generală.

Treapta combinării joacă foarte însemnat rol la propunerea unei lecțiuni, de aceea învățătorul să fie cu mare grijă la prelucrarea ei. Asemenări să se facă puține, dar bune, și după un plan bine statorit. Ideile vechi să se iee, cât numai se poate, din experiența elevilor, căci numai așa se vor convinge ei, că ideea de valoare generală corespunde realității și se poate practica în viață.

Și în treapta aceasta învățătorul numai întrebă și întrecaptă, elevii află ce-i de aflat

Un exemplu de *combinare* la istorioara „Avram și Lot“*).

Avram și Lot au împărțit între sine locul de pășunit. Ați împărțit voi cu frații sau cu alți copii vr'odată ceva? Dintre casurile aduse de elevi să se aleagă unul. O mamă d. e. are doi copii: Ioan și Petru. Ea dă lui Ioan un măr, ca să-l împartă cu frate-său. Dar Ioan ce face? El poate să taie mărul în două părți neegale și să zică: *eu am dreptul să împărțesc mărul și își ține partea mai mare*. Dar și Petru poate să zică: *tu ai împărțit, eu voi alege*, și nici unu nu lasă dela zisa sa. Ce urmează? Ceartă, poate. Bătaie între frați, și supărare pentru mamă. Oare nu s'ar putea încunjura acestea? Da, dacă unul dintre frați ar face ca Avram, ar alege partea cea mai mică, iar parte cea mai mare ar lăsa-o frăține-său. În cazul acesta nu s'ar întâmpla ceartă... ci pace și bucurie. Unul s'ar bucura, că a primit partea mare sau mai bună din măr, celalalt s'ar bucura de bucuria și îndestulirea celui dintâiu, iar mama, că are copii buni. Și cine încunjură cearta...? Acela, care face pacea arătând, că nu e egosit, nu e lacom și iubesc cu adevărat pe fratele seu.

Și cine împărțesc așa, împărțesc creștinesc. Căci cum a împărțit Cristos? Cristos se bucura de toată fericirea, omenimea până la el n'a avut parte decât de nefericiri. Dar cu toată fericirea, Cristos a pătimit, ba a murit chiar pentru noi, ca să ne facă părtași fericirii. De ce? Căci ne-a iubit mai mul decât pe sine. Cine iubesc pe Cristos, să facă ca și el. Să lucre, să se necăjască, să sufere, ca alții să se bucure. Așa fac părinții voștri etc.

*) Vezi „Istoriore biblice“ pag. 9.

De ar gândi și face toți oamenii ca Avram și ca Cristos, atunci nu ar mai fi certe între oameni ci numai pace și pretenie; iar aceia, cari ar fi făcători de pace și pe cari Cristos fi numesce fiii lui Dumnezeu, ar fi fericiți atât aci pe pământ, cât și dincolo de pământ — așa ne-a învățat însuși Cristos.

(Va urma).

Adaus

la procesul lui I. I. Clain.

7.

1735 Aprilie 18.

Petițiunea lui I. I. Clain relativă la aspirațiunile Românilor din fundul regiu.)*

P. P.

Etsi pluribus Mattem Vram Ssmam molestare non deberemus, cum antehac, humili de genu, supplices nras preces Matti Vrae porreximus; nihilominus quia Clementissima eatenus Mattis Vrae SSimae Resolutione protelata, Adversarii nri, quo magis nos particulam Clementiae Mattis Vrae exortaturos animadvertunt, eo deplorabiliores et vix non ad extremam usque desperationem nram persecutiones exercent, inviti etiam necessitamur sequentia clementissimis Mattis Vrae oculis pro remedio humillime subijcere; — et quidem

I-mo. Onod D-ni Saxones Privilegia a Regibus Catholicis, ipsis qua ejus temporis Catholici, solum ad *Nationem* suam, nunc Lutheranam applicantes, Unicam illam in Terra Regia, seu, ut ipsi vocant, Sedibus Saxonice Haeredem esse velint, ceterisque Nationibus, (etsi Catholicis), ex dicta Tera vel totaliter exclusis vel in subditatum redactis, Jus dominale quod nunquam habuerunt, defacto sibi appropriare conentur. Hinc, etsi constet, Nos priores utpote, a tempore Trajani Imperatoris, Tranniae Incolas esse, et duplicibus piaae Memoriae Imperatoris Leopoldi Privilegiis tempore Unionis, clementissime Clero et Nationi concessis, incorporatos aliisque pares effectos extitisse, his tamen, et aliis rationibus, in prioribus nris Instantiis expressio, non obstantibus, nos exhaereditare, excludereq conantur, et tam emendi quam alioquocunq modo aliquid appropriandi facultatem nobis denegare nituntur. Testatur id collatus in Suburbio Cibiniensi pro Ecclesia fundus, qui nec honori Divini Nominis conceditur.

II-do. Quod Incolas nros Catholicos, Territoriis excludant, Vineas plantare, Hortos erigere interdican, plantatos et erectos destruant, uti factum est in Pagis Szád, Kis Talmács, Boitza sqq. Non contenti insuper be-

*) Petițiunea aceasta se află tot în actele culese de L. Rosenfeld. Ea desvoaltă o serie de idei, ce lăvău în dreptul sășesc, care e greu de suportat, dar era — drept sancționat. O acțiune similară iniția mai târziu și Petru Dobra, în dietă, printr'un memoriu. Atacul asupra poziției Sașilor era deci sistematic. O monografie, care ar aprecia obiectiv raportul nostru cu Sașii în trecut, lucrare până azi nescrisă, ar ajunge de sigur la concluzii mai liniștite decât au fost cele trase din motive politice de mai toți bărbații nostri Petiția lui Clai trebuia se facă pe atunci împresia unui atac revoluționar. Atitudinea Sașilor față de el devine explicabilă.

nigna aeq ac justissima Felicis Recordationis Imperatoris Leopoldi Resolutione, videlicet, ut Catholicus Catholico Decimas, aliosq Proventus Ecclesiasticos pendant, a Catholicis, quibus nihil serviunt, Decimas accipiant, et vel suis Parochiis applicent, vel vero easdem inter se dividant; porro nec his contenti, inordinatas Taxas, diversis sub praetextibus, nostratibus imponant, easdem praestare recusantes incarcerent ibique eosdem tam diu macerent, quamdiu vel oneroso vadimonio, vel contractuali obligatione de similibus non tentandis interpositis, multis expensis libertati restituantur. Chatholicam dein istam Plebem ad omnes robotas suas pellant et tam ordinariis, quam extraordinariis oneribus, supra vires, aggravent; Artibus autem exercendis, Sylvis, Aquis, aliisque beneficiis usuandis, unde praefatis oneribus subvenire posset, eandem interdican. Sub hoc praetextu omni Anno, si non bis, saltem semnel, coetus suos per Pagos excurrere faciant, et non solum homines juxta illos nocuos, sed etiam innocentes spolient et praedent.

III-tio. Quod Jurisdictionem meam Eppalem sublatam velint, homines enim nros ad form nrum Ecclesiasticum citatos comparere sub gravi poena interdican: Hin nec debitas, Ecclesiastici in Terra Regia, Inquisitiones, nec alias legitimas Executiones in finem deducere facultari, nisi officiales ipsorum laici ad Similia peragenda expectantur. Non erubuit itoq Illmus Dnus Regius Judex Cibiniensis, in praesentia mea, proferre: Se posse efficere, ut nullam ego in Terra Regia exerciam Jurisdictionem; quod et verificatum esse, cum dolore experimur. Sacerdotes enim Uniti, Jurisdictioni meae subiecti, contento Eppali Tribunali saepe capiuntur dirisq in captivitatibus per integros Annos servantur, damnificantur et illuduntur; uti ante Anno cum Sacerdote ex Pago Zoltány factum est, quem ob solam furti suspicionem, ignominiose incarcerarunt nec ad meum Tribunal licet saepe expetitur extradere, nec citius ejus innocentiam exquirere dignati fuerunt, verum cum maxima non solum sua et bonorum suorum jactura, sed etiam animarum sibi commissarum detrimento, squallores Carceris per integri Anni spatium pati debuit: anno completo, justus reperi, ad iteratum Excelentissimi D-ni Generalis mandatum vix est demissus, nullam autem, ratione indebite inflictarum injuriarum, indeque subsequentiam jacturam, satisfactionem, usque hodie obtinere potuit.

Accedit his aliud recentius et deplorabilius; post nuperum Clementissime emanatum Mattis Vrae Ssimae Decretum, de nulla injuria et illegalitate nobis ante decisionem querelarum nostrarum infigenda, Amplissimus D-nus Consul Cibiniensis, nescitur unde motus, contra Mandatum Mattis Vrae, et omnia jura, Priores Pagi Resinar, spretis ipsorum Sufficientibus ad quasvis satisfactiones bonis, dira in captivitate acta servat, cosque ad solvendas indebitas quasdam ante aliquod annos inique impositas Taxas cogit. Praedecessores D-ni Consulis moderni Cibiniensis, non pridem, Popinam in Resinar, a Pagensibus ab antiquo possessam, via facti occuparunt taliterpue occupatam, modernus remittere minime vult, verum Unum florenum exinde Ecclesiae premitit, quousq

per Praescriptionem etiam eum denegarent. Jus denique dominale vi sibi arrogare nostrisp Jobbationum machinari videtur. Patrant et alias innumerabiles injurias, quas de facto, brevitati studentes, omittimus. Recurrunt Pauperes ad eos, a quibus laeduntur Justitiam, consolationemq imploraturi; verum quia per deplorabiles Temporum vicissitudines ex senatibus sensim et sensim nostrates exclusi fuere imo in oppido Szeliste totam Judicandi Jurisdictionem a Nostratibus sublatam esse deploramus, pro satisfactione minas, pro consolatione autem saepe Carceres ipsis referunt. Sicq gladio et baculo, a Mte Vra illis pro administranda Justitia concredito, abutentes, directe contra Mattis Vrae Ssiniae Religionem et dignitatem agere videntur, Catholicamq Religionem ex Terra Regia suprimere et penitus extirpare nituntur, siquidem ibi, praeter Valachos Unitos, vix dentur alii Haeredes Catholici. Recurrunt etiam ad Excelsum Regium Gubernium; sed quia et ibi ipsi Priores, nostri autem, Patronis instantias ipsorum promoventibus deficientes, ante fores suspirare, inconsolatique recedere necessitantur.

His itaq, et aliis miserrime afflictis, cum nullam aliam post Deum spem, praeter Mattem Vram, habeamus ad benignos Ejusdem Pedes humillime provolvimur, et ne sub Regimine Mattis Vrae, tales excessus et injurias, in oppressionem et paene totaliter extirpationem nrae Catholicae Nationis vergentes, in Tera Regia patrari sinat; verum, rupta clementissime mera, sub benignissimis Mattis Vrae Alis, protegere, a talibusq tam Religionis, quam Nationis Impetitoribus nos defendere dignetur, per quidquid possumus obtestamur, demisse insuper supplicantes: Ut per Confirmationem Diplomatis, et claram insertionem, nos veros ejusdem Terrae aeq ac ipsos, Haeredes esse, benignissime pronunciare, facultatemque ad illa, quae illis licent, etiam nobis concedere, serioq mandare dignentur:

1-ma. Ut a Novitatibus, et via facti inflictis injuriis tandem desistatur.

2-do. Ab Aquis, Territoriis, Artibus in Pagis exercendis, aliisq beneficiis, cum aeque portemus onera, ne interdicamur, et per Coetus ipsorum damnificemur.

3-tio. Me ab exercitio Jurisdictionis meae Ecclesiasticae ne impediatur, causisq Ecclesiasticis non se immisceant.

4-to. Absq processu Juris ob Taxas incaptivati, libertati restituantur, condignaq ipsis satisfactio impendatur.

5-to. Ut Consolationem et Justitiam etiam nostrates in dedibus praefatis obtineant, saltem in causis inter Catholicum et Lutheranum oriundis, senatibus, cum judicent, etiam Catholicos proportionaliter tot ex nostris, quot ex illorum numero, imponantur. Si nos enim alicubi in Personis, ad hoc capacibus defecerimus, sufficientes dantur Germani et Hungari Catholici pro parte nostra denominandi, qui si non Nationis, saltem Religionis ductu et instinctu, Justitiae partes agent.

6-to. Amplissimo D-no Consuli Cibiniensi Popinae in Resinar occupatae, et ut a Taxationibus, aliisq potentiariis actibus introductioneque Juris D-nalis desistat, demandetur; nostratibus vero contra similes illegalitates

machinantes, assistentia et brachium se defendendi indulgeatur.

7-mo. Ne amplius nobis, (ut fieri solet) abjiciatur, quod non habeamus homines doctos (licet multos praecclaros habeamus), Fundationales a Matte Vra piissime resolutae expediatur. Fundus Carolinensis Clero pro scholis, Calugeris sive Monachis, cum illorum fuerit, assignetur, nec amplius confiscetur. Residentia Eppalis cum Monasterio Capitulari, ad erudiedum Populum summe necessario, aedificetur. Insuper, ut Juventus ad studia animum habeat, praefati Proventus Parochiales, vel ad, minimum fundi sufficientes, Interni et Externi pro oeconomia ad sustentationem Parochorum necessarii, ubiq in Trannia assignetur.

8-vo. Praefatus Cibiniensis, Cultui Divino concedatur.

Proqua Mattis Vrae, erga tam desolatos subditos demonstranda clementia, Deum pro longaeva Ejusdem Mttis Vrae Incolumitate et prosperitate exortaturi; consolationem in praemissis humillime praestolamur Mttis Vestrae.

Humilimi fideles et indigni subditi

Ioanes I. L. B. Klein.

Epus Fogarasiensis et totus Clerus Natioque Valachica Unita in Terra Regia existens.

(Orig. 18-va Aprilis 1735, in Consilio Cancellariae Transs. Aul. lectum; extat in eiusdem Archivo, sub nro 93: 1735).

PS. Documentele și notițele lui L. Rosenfeld se află în colecțiunea, care-i poartă numele, din biblioteca Bruckenthal, în fascicolul cu titlul „Walachische Union“.)

Invitare de abonament

la

„Foaia diecesană“.

Mulțămind tuturor acelora, cari au dat până acuma ajutoriul lor spiritual și mterial pentru susținerea acestei foi, îi rugăm totdeodată, ca și pe viitoriu să sprijinească întreprinderea noastră, cu atât mai vârtos, pentru-că această foaie are o misiune mai înaltă culturală și anume: înaintarea intereselor noastre bisericesci școlare și soțiale.

Deschidem deci un nou abonament pe semestrul I. al anului 1897. cu prețurile de pân' acuma și adecă:

Pentru Austro-Ungaria:

*pe un an întreg 5 fl. — cr, sau 10 coroane.
pe jumătate de an 2 fl. 50 cr. „ 5 „*

Pentru România și străinătate:

*pe un an întreg 14 franci.
pe jumătate de an 7 franci.*

Redacțiunea și Administrațiunea.

¹⁾ Acest studiu s'a reprodus în broșură separată. În reproducere s'au îndreptat puținele erori de tipariu străcurate în textul latin. *Red.*

Varietăți

Locale. În ziua Născerii Domnului nostru Isus Cristos a binevoit a celebra sânta liturgie în biserica catedrală din loc Prea Sântia Sa Domnul Episcop diecesan *Nicolae Popea*, asistat fiind de Prea Cuvioșia Sa Dl Arhimandrit *Filaret Musta* și de presbiterii și diaconii din loc. În decursul sântei liturgii Prea Sântia Sa a ținut cuvântarea pastorală, pusă în fruntea acestui număr.

Reuniunea română de cântări și muzică din Caransebeș, aranjază în presara de Sân Văstiu un concert împreună cu joc în sala otelului „*la pomul verde*“. Intrarea pentru nemembri de persoană 50 cr. de familie 1 fl. 20 cr.

Tinerimea universitară din Logoj aranjază în presara zilei de Anul nou un concert împreună cu joc în sala „*Concordiei*“.

Reuniunea română de cântări și muzică din Oravița mont. aranjază în seara de Sân-Văstiu, Marți în 31. Decembrie 1896 (12 Ianuar 1897) în sala hotelului „*Coroana ung.*“ din Oravița mont. o producțiune cu următorul Program: 1. G. Dima: „*Mama lui Stefan cel Mare*“ baladă de D. Bolintinean pentru cor micst. soli (sopran d-șoara Ana și bariton dl. Nic. Baias) și piano. 2. Ed. Wachmann: „*Pe lac*“, cor bărb. 3. I. Costescu: „*Doină zic*“, cor bărb. 4. * * *: „*La isnor*“, cor micst. 5. Mendelsohn: „*Coroana Moldovei*“, cor bărb. 6. C. Porumbescu: „*La malurile Prutului*“, vals pentru cor bărb. După aceea urmează joc. Intrarea de persoană e pentru membri reuniunii și familia lor 50 cr., iar pentru nemembri 70 cr. Începutul la 8 oare seara.

Tribuna poporului este numele unui nou ziaru cotidian ce va apărea în Arad. Proprietariu și editor *Aurel P. Barcianu*, redactor responsabil *Ioan Rusu Șirianu*. Abonamentul pentru Austro-Ungaria pe an 10 fl. pe 1/4 de an 2 fl. 50 cr. pe lună 1 fl. Redacția și Administrația în Arad, strada Adam 1.

Posta Redacțiuni

Dui M. . . n. După întărire.

Dui I. L. Mulțămim; cu cât mai des, cu atât mai bine!
Red.

Concurs

Pre baza ordinațiunei consistoriale dđto 16. Noemvrie a. c. Nr. 3612 B. se escrie a doaua oară concurs de capelan pre lângă neputinciosul paroh *Nicolae Popoviciu* dela parohia de clasa I-a din *Mircovaț*, cu termin de recurgere de 30 de zile dela prima publicare în „*Foia diecesană*“.

Emolumentele sunt jumătate din toate venitele întregii parohii.

Redactor responsabil: **Dr. PETRU BARBU.**

Recurenții calificați sunt avisați, ca recursurile lor ajustate cu documentele prescrise și adresate comitetului parohial din *Mircovaț*, să le subștearnă oficiului protopresbiterial gr. or. rom. din *Iam* în terminul susindicat.

Se obsearvă, că la acest post pot concurge și indivizi cu calificațiune pentru parohii de clasa a doaua, însă aceștia se vor lua în candidare numai atunci, dacă nu vor recurge indivizi cu calificațiune pentru parohii de clasa primă.

Recurenții au a se înfașișa în vre-o Duminică sau sârbătoare în biserica locală.

Mircovaț în 1. Decembre 1896.

[98] 3—3

Comitetul parohial.

În conșelegere cu mine: *Filip Adam*, protopresb.

Conform ordinațiunii Ven. Cosistoriu diecesan dđto 11. Noemvrie a. c. Nr. 3313 B. se escrie concurs de nou pentru întregirea definitivă a parohiei gr. ort. rom. de clasa a II. din comua *Jebel*, protopresbiteratul *Buziașului*, comitatul *Timiș*, cu termin de recurgere de 30 de zile dela prima publicare în „*Foia diecesană*“.

Emolumintele sunt :

1. O sesiune parohială comasată
2. Stola usuată

Doritorii de a ocupa această parohie sunt avisați, ca recursurile ajustate conform statutului organic bisericesc și a regulamentului pentru parohii, adresate comitetului parohial, să le subștearnă oficiului protopresbiterial al *Buziașului* în *Ghilad*. Recursurile concurenților necalificați nu se vor lua în considerare.

Recurenții sunt poștiți a se presenta în vre-o Duminică sau sârbătoare în biserică, dar nu în ziua de alegere.

Jebel, din ședința comitetului parohial ținută la 1. Decembre 1896. [99] 3—3

Vasiliu Ciuta
preș. com. par.

Traian Ionașiu
not. com. par.

În conșelegere cu mine: *Aureliu Drăgan*, adm. protopresb.

De vindut

din mână liberă este o casă în strada **Transilvaniei Nr. 937**, înaintea podului la partea stângă; la casă aparțin **3 chilii, 2 cuini, cuină de afumat, ambit, o cameră, un grajd mic și grădină mare.** Întrebări se pot face în aceeași casă.

Vânzătoriu
Iosif Weisz.